

Biuletyn miesięczny IRF

Maj 2023

Nr 5/2023 (9)

W tym numerze:

- Polityka stóp procentowych w Polsce 2
- Koszt pozyskania finansowania 3-4
- Marża odsetkowa w sektorze banków spółdzielczych i komercyjnych 4
- Zmiany poziomu przychodów, kosztów i wyniku odsetkowego w sektorze banków spółdzielczych i komercyjnych 4-5
- Wartość i udział nowych i renegotjowanych depozytów złotych gospodarstw domowych 5
- Wskaźnik kosztów do dochodów w bankach spółdzielczych i komercyjnych 5
- Wybrane dane dotyczące sektora bankowego 6

Serdecznie zapraszamy do lektury Biuletynu miesięcznego IRF.

Mamy nadzieję, że przedstawione w nim analizy spotkają się z Państwa uznaniem. Prosimy o rekomendacje tematów, których opracowaniem byłoby Państwo zainteresowani [irf@irf.org.pl].

W maju 2023 r. na ósmym z kolei posiedzeniu RPP, zgodnie z oczekiwaniami, utrzymała stopy procentowe na dotychczasowym poziomie. W efekcie kształtują się one następująco: stopa referencyjna 6,75%, stopa depozytowa 6,25%, zaś stopa lombardowa 7,25%. Dane przedstawione na wykresach 1.2 i 1.3 pokazują, że na przestrzeni dwóch ostatnich miesięcy między posiedzeniami RPP nasilały się oczekiwania co do obniżek stóp procentowych pod koniec br. Jednak stopniowo wygaszały w okolicach daty spotkania decyzyjnego członków RPP.

Komunikat po ostatnim posiedzeniu Rady Polityki Pieniężnej, które odbyło się w dniach 9-10 maja 2023 r., nie przyniósł istotnych zmian i był zbliżony do wcześniejszych. Nieznacznie skorygowany został akapit o utrzymującej się niepewności dotyczącej perspektywy aktywności gospodarczej na świecie. Wskazano, że jej źródłem są m.in. napięcia w sektorze bankowym w Stanach Zjednoczonych. Wykreślony został zatem fragment dotyczący wpływu zawirowań w europejskim sektorze bankowym.

Na konferencji po posiedzeniu RPP, prezes NBP kolejny raz podkreślił, że RPP nie zakończyła formalnie cyklu zacieśniania polityki pieniężnej i jest przygotowana na każdy możliwy scenariusz wydarzeń. Dalsze decyzje RPP będą uzależnione od napływających informacji dotyczących perspektyw inflacji i aktywności gospodarczej. Główny przekaz wraz z kwietniową decyzją wskazuje, że obecny poziom stóp jest adekwatny. Biorąc pod uwagę inne banki centralne należy zauważyć, że na ostatnim posiedzeniu w dniu 3.05.2023 FOMC podniósł przedział stopy funduszy federalnych o 25 bp, do poziomu 5,00-5,25%. Decyzja ta była zgodna z oczekiwaniami rynkowymi. Ponadto FOMC zasignalizowała możliwą przerwę w zacieśnianiu polityki pieniężnej - usunął zdanie o przewidywanych kolejnych podwyżkach stopy procentowej. Kolejne posiedzenie amerykańskiego banku centralnego odbędzie się w połowie czerwca. Najnowsze oczekiwania nie są jednoznaczne. Wskazują bowiem, że analitycy ze zbliżonym prawdopodobieństwem spodziewają się podwyżki o 25 bp¹, bądź utrzymania stóp procentowych w Stanach Zjednoczonych na dotychczasowym poziomie.

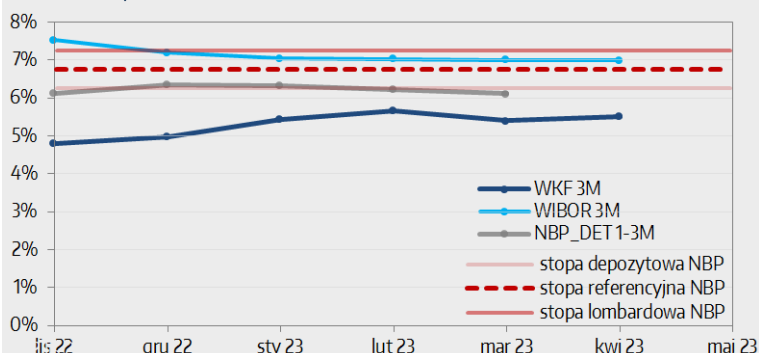
W strefie euro na posiedzeniu w dniu 4.05.2023 r. Rada Prezesów EBC podjęła decyzję o podwyżce o 25 bp. Stopa procentowa podstawowych operacji refinansujących wynosi 3,75%. W komunikacie EBC wskazuje, że „inflacja według przewidywań zbyt długo będzie za wysoka”, co może sugerować kontynuację zacieśnienia polityki pieniężnej. Ponadto w opinii prezes EBC Christine Lagarde poziom stóp procentowych w dalszym ciągu nie jest wystarczająco restrykcyjny. „Jastrzębim” akcentem jest także zapowiedź zaprzestania od lipca br. reinwestycji w ramach programu skupu aktywów (APP).

W Wielkiej Brytanii, Komitet Polityki Monetarnej w maju po raz 12-ty z rzędu podniósł referencyjną stopę procentową. Po podwyżce o 25 bp, wynosi ona obecnie 4,50%.

¹ CME FedWatch Tool, <https://www.cmegroup.com/trading/interest-rates/countdown-to-fomc.html>

Wykres 1.1.

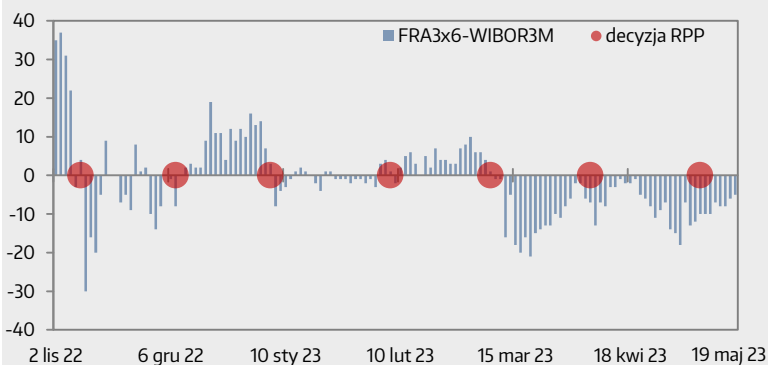
Kształtowanie się stóp procentowych NBP, stawki WIBOR 3M oraz stawki WKF 3M w okresie listopad 2022 - kwiecień 2023

* Dane dotyczące WKF 3M, WIBOR 3M i NBP_DET 1-3M prezentują średnie wartości dla danego miesiąca.

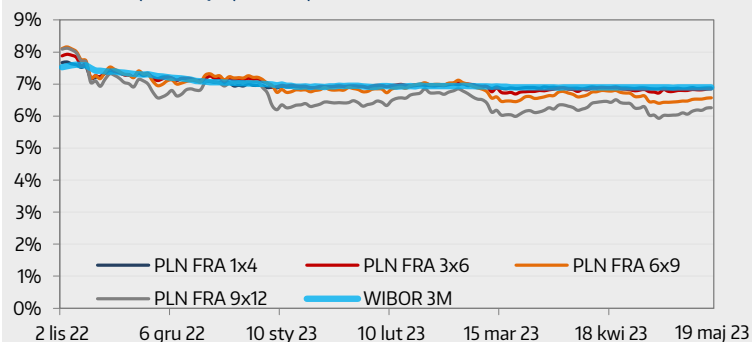
Wykres 1.2.

Polityka pieniężna w okresie listopad 2022 - maj 2023 na tle oczekiwań rynkowych (w bp)

Wykres 1.3.

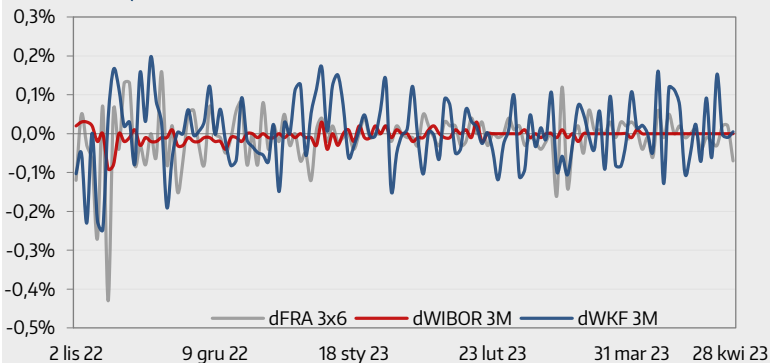
Stawki FRA na rynku międzybankowym

* Informacje odnoszą się do średnich ze stawek kupna i sprzedaży na rynku międzybankowym na koniec dnia

Wykres 1.4.

Dzienne zmiany stawek FRA, WIBOR i WKF

2 KOSZT POZYSKANIA FINANSOWANIA

Analiza kosztu pozyskania finansowania przez sektor bankowy opiera się na porównaniu następujących wskaźników (średnie wartości dla danego miesiąca): WKF, WIBOR oraz oprocentowania nowych umów dla złotych depozytów gospodarstw domowych. Ponadto obejmuje ona cztery główne terminy wymagalności, tj.: 1M, 3M, 6M i 1Y. Na wykresach w prawej kolumnie zaprezentowano kształtowanie się analizowanych wskaźników w okresie maj 2022 - kwiecień 2023 (z uwagi na dostępność, ostatnie dane NBP obejmują marzec br.).

1M

W przypadku terminu 1M średnia wartość wskaźnika WKF w kwietniu br. obniżyła się o 18 bp do poziomu 5,26%. Średnia miesięczna stawka WIBOR 1M utrzymała się na poziomie z marca, wynosząc 6,86%.

Natomiast wzrost miał miejsce w przypadku średniego oprocentowania nowych depozytów gospodarstw domowych dla sektora bankowego ogółem (NBP_DET <1M). Ich oprocentowanie według ostatnich dostępnych danych, tj. za marzec br., wzrosło o 11 bp do 4,93%.

3M

Ostatnie dane dla terminu 3M wskazują na spadek średnich wartości stawek WIBOR 3M i NBP_DET 1-3M oraz wzrost wskaźnika WKF. WKF 3M w kwietniu br. był o 11 bp wyższy niż w marcu br., osiągając 5,44%. Z kolei średnie oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych agregowane przez NBP 3M obniżyło się w marcu o 11 bp do poziomu 6,03%. Stawka WIBOR 3M obniżyła się w kwietniu br. o 2 bp do 6,90%. Był to piąty z rzędu spadek, łącznie od listopada ub.r. wynosi on 53 bp.

6M

Dane dotyczące terminu 6M wskazują, że stawki WIBOR 6M i NBP_DET 3-6M zanotowały nieznaczne spadki, natomiast wskaźnik WKF 6M utrzymał się na poziomie 5,79%. Średnia stawka detaliczna NBP 3-6M obniżyła się o 3 bp, z 5,85% w lutym do 5,82% w marcu br. Tym samym kształtuje się na zbliżonym poziomie do wskaźnika WKF. Stawka WIBOR 6M obniżyła się o 3 bp i wyniosła w kwietniu 6,95%. Było to piąty miesiąc z rzędu spadku jej średniomiesięcznej wartości.

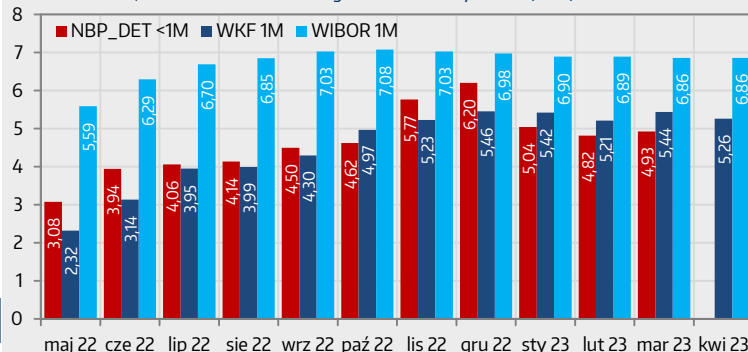
1Y

Z kolei dane dotyczące stawek rocznych wskazują na spadek średnich wartości wskaźników transakcyjnych WKF 1Y i NBP_DET 6-12M oraz wskaźnika WIBOR 1Y.

WKF 1Y spadł w kwietniu br. o 12 bp do 5,65%. Średnie oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych NBP 6-12M obniżyło się o 23 bp do poziomu 5,89% w marcu br. Najmniejszy spadek odnotował WIBOR 1Y - o 2 bp do 7,06% w kwietniu br.

Wykres 2.1.

Stawki WKF 1M, WIBOR 1M oraz NBP segment detaliczny do 1M (w %)

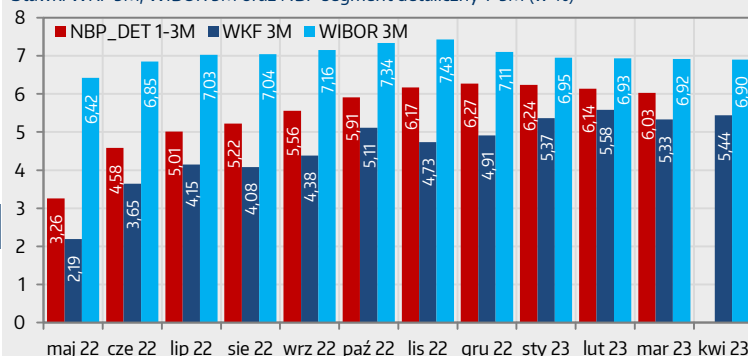

* Dane NBP_DET na wykresach 2.1-2.4, za okres lipiec-listopad 2022 roku, zostały skorygowane przez NBP i różnią się od zaprezentowanych w edycjach Biuletynów IRF do lutego 2023 roku.

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.2.

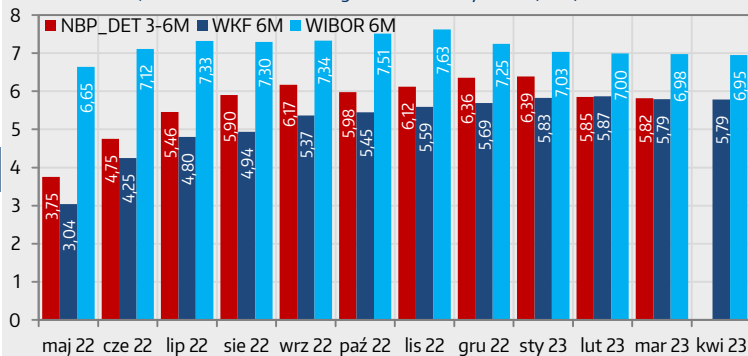
Stawki WKF 3M, WIBOR 3M oraz NBP segment detaliczny 1-3M (w %)

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.3.

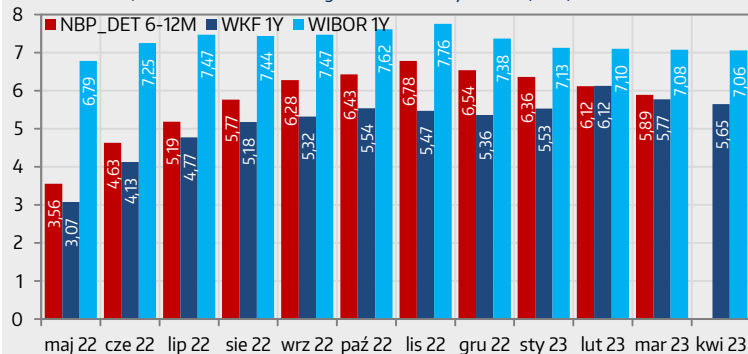
Stawki WKF 6M, WIBOR 6M oraz NBP segment detaliczny 3-6M (w %)

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.4.

Stawki WKF 1Y, WIBOR 1Y oraz NBP segment detaliczny 6M-1Y (w %)

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Analizując koszt finansowania banków na rynku depozytowym warto przyjrzeć się nie tylko danym dla tzw. nowych umów, ale również oprocentowaniu zagregowanemu dla całego portfela depozytowego, obejmującego zarówno depozyty bieżące, jak i terminowe.

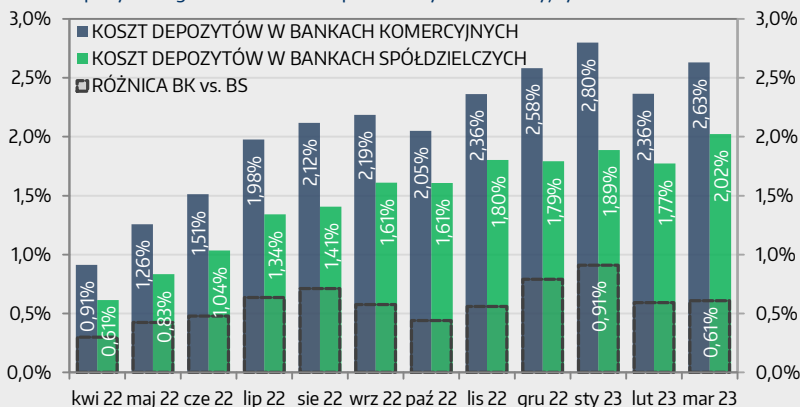
Według aktualnych danych, tj. na koniec marca 2023 r., w przypadku banków spółdzielczych koszt depozytów wzrósł o 25 bp, do poziomu 2,02% z 1,77% w lutym (wykres 2.5). Istotny wzrost kosztu pozyskania depozytów zanotowany został także w sektorze banków komercyjnych. Koszt depozytów zwiększył się bowiem w marcu br. o 27 bp, do 2,63% z poziomu 2,36% w lutym.

Najnowsze dane wskazują zatem na silne odwrócenie sytuacji odnotowanej w lutym i powrót do wyższego kosztu depozytów ogółem w sektorze bankowym, obserwowanego na przełomie 2022 i 2023 roku.

Sektor banków spółdzielczych charakteryzuje się w dalszym ciągu niższym kosztem depozytów w porównaniu do banków komercyjnych. Różnica na jego korzyść wy-

Wykres 2.5.

Koszt depozytów ogółem w bankach spółdzielczych i komercyjnych

* Dotyczy kategorii zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Źródło: KNF.

niosła w marcu 2023 r. 61 bp, czyli kształtowała się na zbliżonym poziomie do lutego, jednocześnie obniżając się z rekordowego poziomu odnotowanego w styczniu, kiedy to była równa 91 bp.

3 SYTUACJA BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH NA TLE BANKÓW KOMERCYJNYCH

W ramach analizy porównawczej banków spółdzielczych i komercyjnych istotnym elementem badania jest strona przychodowa i kosztowa.

Według ostatnich dostępnych danych, w marcu 2023 r. nastąpiła istotna poprawa w zakresie osiągniętej marży odsetkowej⁵ w sektorze bankowym.

Banki spółdzielcze odnotowały wzrost poziomu marży odsetkowej o 0,40 pkt. proc., z poziomu 5,48 pkt. proc. w lutym do 5,88 pkt. proc. w marcu 2023 r. (wykres 3.1). Do zwiększenia się marży odsetkowej przyczynił się wzrost rentowności kredytów o 0,65 pkt. proc., z poziomu 7,25% w lutym do poziomu 7,90% w marcu br. Nastąpiła zatem poprawa marży odsetkowej pomimo wzrostu kosztów odsetkowych o 0,25 pkt. proc. (wykres 2.5).

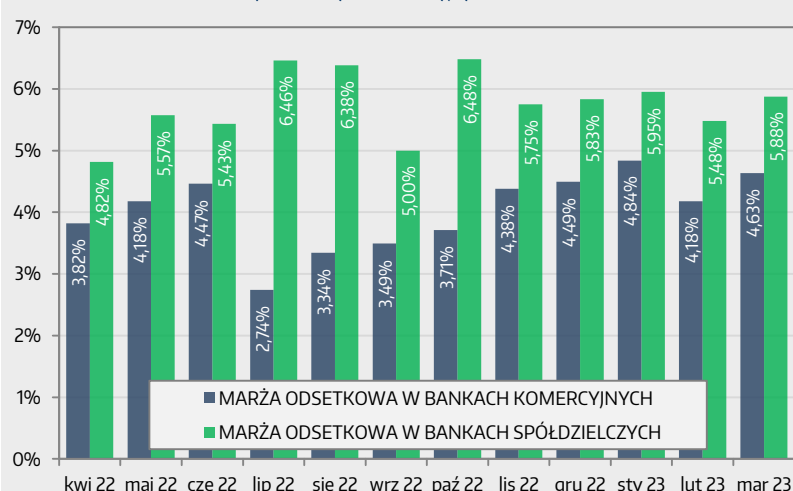
Silny wzrost rentowności kredytów w jeszcze większym stopniu poprawił marżę odsetkową w bankach komercyjnych. Rentowność kredytów zwiększyła się bowiem o 0,72 pkt. proc., z 6,54% w lutym do 7,26% w marcu br. (wykres 3.1). W przypadku banków komercyjnych wzrost poziomu marży odsetkowej miał również miejsce w okresie relatywnie dużego zwiększenia się kosztu depozytów - o 0,27 pkt. proc. (wykres 2.5). W efekcie w marcu 2023 r. marża odsetkowa wyniosła 4,63 pkt. proc. Tym samym wzrosła o 0,45 pkt. proc. w relacji do lutego br.

Według danych za marzec 2023 roku poziom marży odsetkowej w bankach spółdzielczych był o 1,24 pkt. proc. wyższy niż w bankach komercyjnych. Można zauważyć, że różnica ta kształtuje się na zbliżonym poziomie (ok. 1,3 pkt. proc.) od listopada ub.r.

Po odnotowanym w lutym br. istotnym spadku poziomu przychodów odsetkowych w sektorze banków komercyj-

Wykres 3.1.

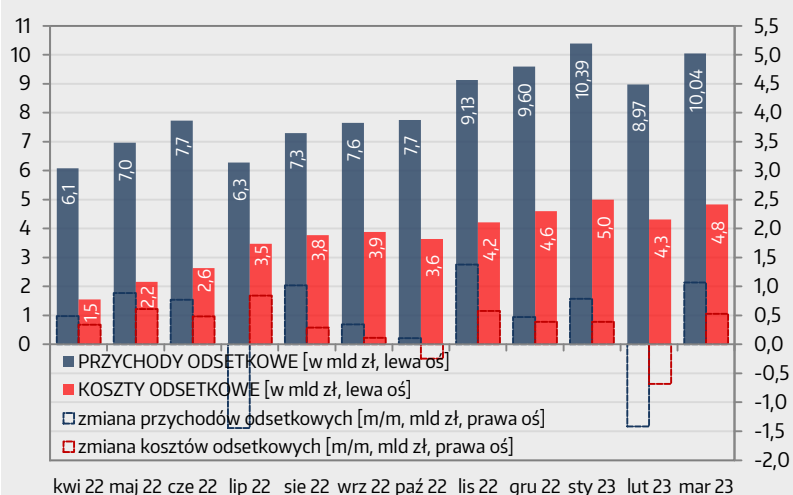
Marża odsetkowa w bankach spółdzielczych i komercyjnych

Źródło: KNF.

Wykres 3.2.

Przychody i koszty odsetkowe oraz ich miesięczna zmiana w bankach komercyjnych

Źródło: KNF.

² Marża odsetkowa - obliczona jako rentowność kredytów minus koszt depozytów w danym miesiącu, a następnie annualizowana.

nych (aż o 1,42 mld zł), w marcu 2023 r. miał miejsce ich silny wzrost. Zwiększyły się z poziomu 8,97 mld zł w lutym br. do 10,04 mld zł w marcu (wykres 3.2). Wzrost o 1,07 mld zł spowodował, że przychody odsetkowe banków komercyjnych ponownie (drugi raz w historii) przekroczyły barierę 10 mld zł w skali miesiąca.

Wzrost przychodów odsetkowych był w marcu ok. dwukrotnie wyższy niż wzrost kosztów odsetkowych (o 0,5 mld zł), co pozwoliło w analizowanym okresie poprawić marżę odsetkową.

W marcu 2023 r. wartość nowych i renegotjowanych depozytów złotych gospodarstw domowych (1M, 3M, 6M i 1Y), oszacowana dla całego systemu bankowego, zwiększyła się w porównaniu do lutego o ok. 2,5 mld zł, do 73,7 mld zł (wykres 3.4). Znaczny wzrost wolumenu nowych i renegotjowanych depozytów, zawieranych po wyższych stawkach, począwszy od maja ub.r. przełożył się na zwiększenie kosztu finansowania w krajowym sektorze bankowym.

Udział depozytów terminowych gospodarstw domowych jest jednak w dalszym ciągu w trendzie wzrostowym, choć tempo wzrostu (m/m) ich udziału jest coraz niższe. Od minimalnego poziomu odnotowanego w grudniu 2021 r. wzrósł dwukrotnie, z poziomu 15,5% do 31,1% w kwietniu br. (wykres 3.5).

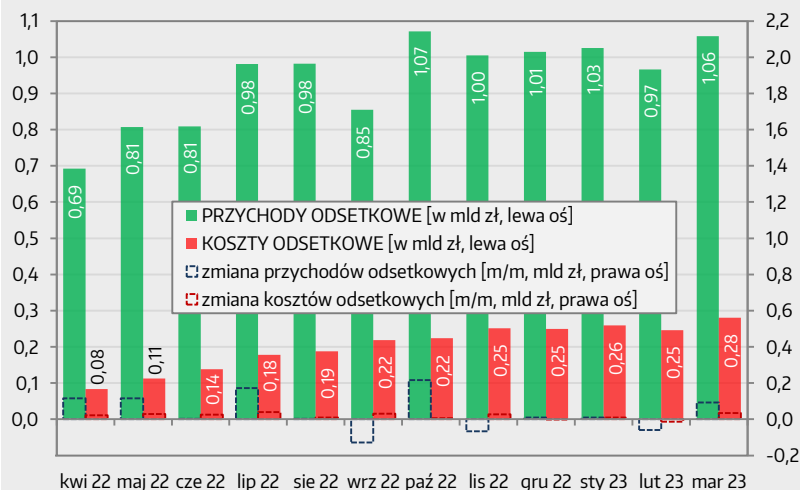
Analiza przychodów i kosztów odsetkowych w sektorze banków spółdzielczych również wskazuje na ich wzrost wg ostatnich dostępnych danych za marzec 2023 roku. Przychody odsetkowe zwiększyły się o ok. 90 mln zł, do poziomu 1058 mln zł, zaś koszty odsetkowe o 34 mln zł do 280 mln zł (wykres 3.3).

Przedstawione na wykresach porównanie danych banków spółdzielczych i komercyjnych wskazuje, że banki spółdzielcze w dalszym ciągu prowadzą ostrożną politykę cenową w zakresie pozyskiwania finansowania na rynku depozytowym, co pozwala im utrzymać koszty odsetkowe na relatywnie niskim poziomie. W efekcie relacja kosztów do przychodów odsetkowych wynosi w ich przypadku ok. 26,5% (marzec 2023), podczas gdy w sektorze banków komercyjnych kształtuje się na poziomie ok. 48%.

Dynamiczny wzrost rentowności portfeli kredytowych będący następstwem podwyżek stóp procentowych spowodował znaczną poprawę wskaźnika obrazującego relację kosztów do dochodów (C/I), obliczanego jako relacja sumy kosztów działania banku i amortyzacji do całkowitych przychodów operacyjnych netto³. W marcu 2023 roku wskaźnik C/I w sektorze banków komercyjnych kształtował się na poziomie zbliżonym do lutego - 51,1%. Natomiast w przypadku banków spółdzielczych, po jednorazowym wzroście analizowanego wskaźnika w grudniu 2022 roku, ponownie znajduje się on w trendzie spadkowym. W marcu 2023 roku wskaźnik C/I kształtował się na poziomie 43,2%. Tym samym obniżył się o 1,1 pkt. proc. w porównaniu do wyniku z lutego br.

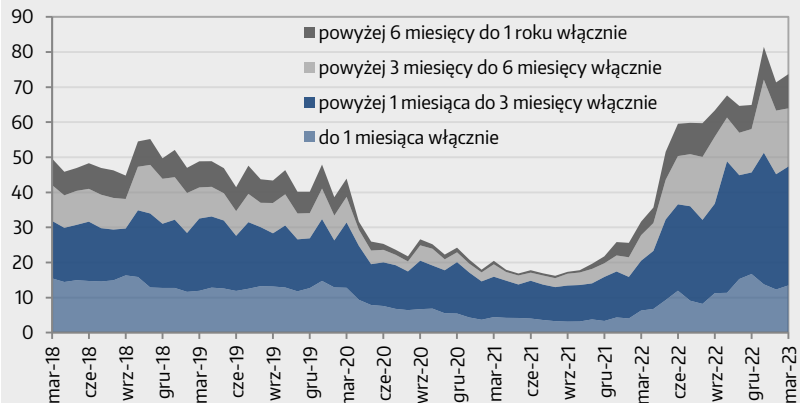
³ Wskaźnik kosztów do dochodów (C/I) - relacja sumy kosztów działania, amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych do całkowitych przychodów operacyjnych netto, obliczony jako średnia krocząca z 12 miesięcy

Wykres 3.3. Przychody i koszty odsetkowe oraz ich miesięczna zmiana w bankach spółdzielczych

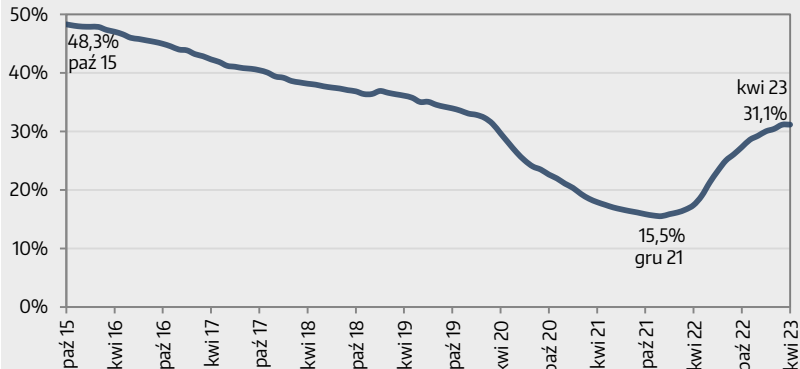
Źródło: KNF.

Wykres 3.4. Wartość nowych i renegotjowanych depozytów złotych gospodarstw domowych, oszacowana dla całego systemu bankowego (w mld zł)

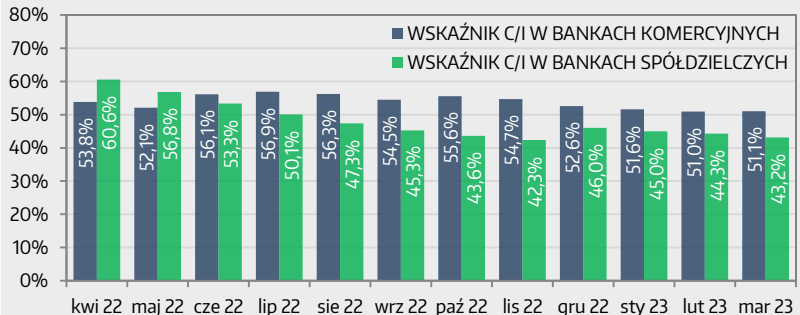
Źródło: NBP.

Wykres 3.5. Udział depozytów terminowych w depozytach gospodarstw domowych ogółem

Źródło: NBP.

Wykres 3.6. Wskaźnik kosztów do dochodów w bankach spółdzielczych i komercyjnych

* wskaźnik obliczony jako dwunastomiesięczna średnia krocząca

Źródło: KNF.

4 ANEKS TABELARYCZNY

Wskaźnik	Jednostka	10/2022	11/2022	12/2022	01/2023	02/2023	03/2023	04/2023	05/2023
NBP stopa referencyjna (na koniec miesiąca)	%	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75
NBP stopa depozytowa (na koniec miesiąca)	%	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25
NBP stopa lombardowa (na koniec miesiąca)	%	7,25	7,25	7,25	7,25	7,25	7,25	7,25	7,25
WKF 1M (średnia wartość)	%	4,97	5,23	5,46	5,42	5,21	5,44	5,26	-
WKF 3M (średnia wartość)	%	5,11	4,73	4,91	5,37	5,58	5,33	5,44	-
WKF 6M (średnia wartość)	%	5,45	5,59	5,69	5,83	5,87	5,79	5,79	-
WKF 1Y (średnia wartość)	%	5,54	5,47	5,36	5,53	6,12	5,77	5,65	-
WIBOR 1M (średnia wartość)	%	7,08	7,03	6,98	6,90	6,89	6,86	6,86	-
WIBOR 3M (średnia wartość)	%	7,34	7,43	7,11	6,95	6,93	6,92	6,90	-
WIBOR 6M (średnia wartość)	%	7,51	7,63	7,25	7,03	7,00	6,98	6,95	-
WIBOR 1Y (średnia wartość)	%	7,62	7,76	7,38	7,13	7,10	7,08	7,06	-
NBP gospodarstwa domowe <1M (średnia wartość)	%	4,62	5,77	6,20	5,04	4,82	4,93	-	-
NBP gospodarstwa domowe 1-3M (średnia wartość)	%	5,91	6,17	6,27	6,24	6,14	6,03	-	-
NBP gospodarstwa domowe 3-6M (średnia wartość)	%	5,98	6,12	6,36	6,39	5,85	5,82	-	-
NBP gospodarstwa domowe 6-12M (średnia wartość)	%	6,43	6,78	6,54	6,36	6,12	5,89	-	-
NBP przedsiębiorstwa <1M (średnia wartość)	%	5,47	5,47	5,41	5,35	5,32	5,19	-	-
NBP przedsiębiorstwa 1-3M (średnia wartość)	%	6,20	6,45	5,99	5,93	5,94	5,69	-	-
NBP przedsiębiorstwa 3-6M (średnia wartość)	%	6,21	6,53	6,51	6,06	5,86	5,94	-	-
NBP przedsiębiorstwa 6-12M (średnia wartość)	%	5,07	5,21	5,93	6,04	5,68	5,93	-	-
Depozyty gospodarstw domowych (tempo wzrostu r/r)	%	3,70	3,13	3,25	4,16	6,48	9,52	10,06	-
Udział depozytów bieżących w depozytach gospodarstw domowych ogółem	%	72,7	71,4	70,8	70,0	69,6	68,9	78,9	-

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wartość na koniec miesiąca	Jednostka	10/2022	11/2022	12/2022	01/2023	02/2023	03/2023	04/2023	19/05/2023
Obligacja skarbową 2-letnia	%	8,64	6,95	6,73	6,16	6,29	6,05	6,02	5,96
IRS 2L	%	8,22	6,79	6,92	6,38	6,69	6,37	6,37	6,34
Różnica (tzw. asset)	bp	42	16	-19	-22	-40	-32	-35	-38
Obligacja skarbową 5-letnia	%	8,61	6,88	6,88	5,99	6,49	5,98	5,99	5,94
IRS 5L	%	7,54	5,89	6,16	5,43	5,99	5,50	5,57	5,48
Różnica (tzw. asset)	bp	107	99	72	56	50	48	42	46
Obligacja skarbową 10-letnia	%	8,40	6,62	6,88	6,05	6,56	6,07	5,98	5,98
IRS 10L	%	7,39	5,77	6,15	5,37	5,94	5,44	5,49	5,45
Różnica (tzw. asset)	bp	101	85	73	68	62	63	49	53

O IRF

IRF - zgodnie z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 3 listopada 2020 r. jest podmiotem pełniącym funkcję administratora wskaźników referencyjnych stóp procentowych, prowadzi działalność regulowaną Rozporządzeniem Parlamentu i Komisji Europejskiej w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki w instrumentach i kontraktach finansowych z 8 czerwca 2016 [Rozporządzenie PE 2016/1011] i jest wpisany do rejestru European Securities and Markets Authority (ESMA - https://registers.esma.europa.eu/publication/searchRegister?core=esma_registers_bench_entities).

IRF dysponuje zespołem i know-how, które wynika z dotychczasowych doświadczeń w związku z współtworzeniem, uruchomieniem i funkcjonowaniem SMRP (System Monitoringu Rynku Pieniężnego - więcej informacji na stronie www.smrp.pl).

Instytut Rynku Finansowego sp. z o.o.

ul. Wilcza 31 lok 1A,
00-544 Warszawa

irf@irf.org.pl

<https://irf.org.pl>

Biuletyn miesięczny opracował zespół IRF w składzie:

dr hab. Piotr Mielus, prof. SGH
E-mail: piotr.mielus@irf.org.pl

Piotr Górski
E-mail: piotr.gorski@irf.org.pl

